

RIGSADVOKATEN

Juni 2007

J.nr. RA-2006-120-0025

Straffene i sager om uagtsomt manddrab og uagtsom betydelig legemsbeskadigelse efter straffelovens § 241 og § 249 i forbindelse med spirituskørsel eller særlig hensynsløs kørsel

1. Indledning

Ved lov nr. 380 af 6. juni 2002 om ændring af straffeloven, retsplejeloven og færdselsloven blev strafferammerne for uagtsomt manddrab, uagtsom betydelig legemsbeskadigelse og forsætlig fareforvoldelse (straffelovens § 241, § 249 og § 252) forhøjet fra fængsel indtil 4 år til fængsel indtil 8 år. Loven trådte i kraft den 8. juni 2002.

I februar 2004 fremsendte jeg til Justitsministeriet en redegørelse om straffene i sager om uagtsomt manddrab efter straffelovens § 241, uagtsom betydelig legemsbeskadigelse efter straffelovens § 249 og forsætlig fareforvoldelse efter straffelovens § 252 i forbindelse med spirituskørsel eller særlig hensynsløs kørsel. Redegørelsens konklusion var, at den ved lov nr. 380 af 6. juni 2002 tilsigtede straffeskærpelse måtte anses for at være slået igennem i praksis.

Ved skrivelse af 19. november 2004 anmodede Justitsministeriet mig om en redegørelse for retspraksis vedrørende uagtsomt manddrab i forbindelse med henholdsvis spirituskørsel og særlig hensynsløs kørsel. Det ønskedes i den forbindelse nærmere belyst, om der bedømt ud fra omstændighederne i de enkelte sager synes at være nogle karakteristika, der kunne begrunde en differentiering af strafniveaut i normaltildfældene.

I marts 2005 fremsendte jeg herefter til Justitsministeriet en redegørelse om straffene i sager om uagtsomt manddrab efter straffelovens § 241 i forbindelse med spirituskørsel eller særlig hensynsløs kørsel. Redegørelsen indeholdt en beskrivelse af de relevante lovbestemmelser og lovændringen i 2002, en redegørelse for konkrete sager om uagtsomt manddrab efter straffelovens § 241 i forbindelse med spirituskørsel eller særlig hensynsløs kørsel og en sammenligning af domme vedrørende uagtsomt manddrab i forbindelse med henholdsvis spirituskørsel eller særlig hensynsløs kørsel.

I redegørelsen er det bl.a. konkluderet, at den ved lovændringen i 2002 fastsatte differentiering af på den ene side strafniveaut for uagtsomt manddrab i forbindelse med spirituskørsel og på den anden side uagtsomt manddrab i forbindelse med særlig hensynsløs kørsel også kunne konstateres i retspraksis. Herudover tilkendegav jeg, at det ville være velbegrundet at sidestille overtrædelse af §§ 241 og 249 i forbindelse med særlig hensynsløs kørsel med overtrædelser af de nævnte bestemmelser begået i forbindelse med spirituskørsel.

Ved lov nr. 559 af 24. juni 2005 om ændring af straffeloven (Skærpelse af straffen for uagtsomt manddrab og uagtsom betydelig legemsbeskadigelse i forbindelse med særlig hensynsløs kørsel) blev

der i straffelovens § 241 og § 249 indsat et nyt 2. pkt., hvorefter det skal anses som en skærpende omstændighed, hvis forholdet er begået i forbindelse med spirituskørsel eller særlig hensynsløs kørsel.

Lovændringerne i 2002 og 2005 er nærmere omtalt nedenfor under punkt 2.1.

Højesteret afsagde den 10. januar 2006 dom i en sag om overtrædelse af straffelovens §§ 241, 249 og 252 i forbindelse med særlig hensynsløs kørsel ("Brønshøj-sagen). Denne dom vedrørte en tiltalt, der ved kapkørsel påkørte flere mennesker på Frederikssundsvej i Brønshøj, hvorved to mennesker afgik ved døden, og en person pådrog sig betydelig legemsbeskadigelse, ligesom et ufødt barn mistede livet. Gerningstidspunktet i denne sag, der er omtalt i Rigsadvokaten Informerer nr. 2/2006, ligger mellem de to lovændringer.

Som følge af dommen og den seneste lovændring besluttede rigsadvokaturen efter drøftelse med Justitsministeriet nærmere at følge domspraksis på området med henblik på at udfærdige en redegørelse til Justitsministeriet om strafudmålingen efter skærpelserne i 2002 og 2005.

Denne redegørelse indeholder i afsnit 2 en beskrivelse af de relevante lovbestemmelser og seneste lovændringer. Grundlaget for redegørelsen er beskrevet i afsnit 3. I afsnit 4 redegøres for antallet af sager, der er omfattet af undersøgelsen. I afsnit 5 (uagtsomt manddrab) og 6 (uagtsom betydelig legemsbeskadigelse) beskrives de konkrete sager, og i afsnit 7 findes en vurdering og konklusion vedrørende straffniveauet.

2. Relevante bestemmelser i straffeloven og færdselsloven

2.1. Straffelovens bestemmelser om uagtsomt manddrab og uagtsom betydelig legemsbeskadigelse

Ved lov nr. 380 af 6. juni 2002 om ændring af straffeloven, retsplejeloven og færdselsloven blev strafferammerne for uagtsomt manddrab, uagtsom betydelig legemsbeskadigelse og forsætlig fareforvoldelse (straffelovens § 241, § 249 og § 252) forhøjet fra fængsel indtil 4 år til fængsel indtil 8 år. Loven trådte i kraft den 8. juni 2002.

Om straffene i sager om uagtsomt manddrab samt i sager om uagtsom betydelig legemsbeskadigelse og overtrædelse af straffelovens § 252 fremgår følgende af forarbejderne til lovændringen i 2002 (lovforslagets bemærkninger pkt. 2.3.3.):

"Hensynsløs og farlig adfærd i trafikken medfører ofte meningsløse dødsfald og meget alvorlige skader. Når et menneske bliver dræbt eller kommer alvorligt til skade i trafikken, er det en menneskelig tragedie for både ofret og dennes pårørende.

Det nuværende straffniveau i sager om uagtsomt manddrab, uagtsom legemsbeskadigelse og forsætlig fareforvoldelse, der sker i forbindelse med samtidig overtrædelse af færdselsloven, afspejler efter Justitsministeriets opfattelse ikke i tilstrækkelig grad den krænkelse af ofret, der

finder sted. Samfundets klare afstandtagen fra denne form for kriminalitet bør derfor i højere grad komme til udtryk i straffelovens strafferammer.

På den baggrund foreslår Justitsministeriet, at strafmaksimum i straffelovens § 241, § 249 og § 252 sættes op fra de nuværende 4 år til 8 års fængsel.

Med forslaget forudsættes det, at der i retspraksis sker en forhøjelse af strafudmålingsniveauet i sager om uagtsomt manddrab ved spirituskørsel (her i bemærkningerne anvendt som samlebetegnelse for både spiritus- og promillekørsel), således at straffen for uagtsomt manddrab ved spirituskørsel i normaltildfældene forhøjes fra fængsel i 6-8 måneder til fængsel i 10-12 måneder.

Der kan være skærpende omstændigheder, som gør, at forholdet skal bedømmes strengere end normalniveauet. En skærpende omstændighed kan f.eks. være, at gerningsmanden tidligere er straffet for spirituskørsel.

Det vil også være en skærpende omstændighed, hvis kørslen i sig selv er foregået på særlig hensynsløs måde. Som det fremgår af pkt. 2.3.2.1., vil straffen i sådanne tilfælde blive udmålt i niveauet omkring 1 års fængsel. Det forudsættes, at der i sager, hvor der er tale om uagtsomt manddrab i forbindelse med spirituskørsel, og hvor kørslen i sig selv er foregået på en særlig hensynsløs måde, fremover fastsættes en straf, der er markant højere end de ovenfor angivne 10-12 måneder.

Endvidere forudsættes det, at straffen for uagtsomt manddrab uden spirituskørsel forhøjes fra det nuværende straffniveau på 3-4 måneders fængsel til 6-8 måneders fængsel i tilfælde, hvor kørslen i sig selv har karakter af at være særlig hensynsløs.

Lovforslaget tilsigter endvidere som udgangspunkt en tilsvarende forholdsmæssig forhøjelse i sager om uagtsom betydelig legemsbeskadigelse (straffelovens § 249) og forsætlig fareforvoldelse (straffelovens § 252), der sker i forbindelse med spirituskørsel, overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1, eller særlig hensynsløs kørsel. Eksempelvis forudsættes det, at der i sager om betydelig legemsbeskadigelse ved spirituskørsel, som i dag straffes med 1-3 måneders fængsel, efter lovændringen skal straffes med omkring 2-5 måneders fængsel.”

Det fremgår endvidere af pkt. 1.2. i de almindelige bemærkninger til lovforslaget, at fastsættelse af straffen fortsat vil bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige sagens omstændigheder, og at de angivne straffniveauer vil kunne fraviges i op- eller nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder.

Af de specielle bemærkninger til § 241 fremgår:

”Det forudsættes således, at straffen for uagtsomt manddrab ved spirituskørsel (her i bemærkningerne anvendt som samlet betegnelse for spiritus- og promillekørsel), der i normaltildfældene i dag af domstolene straffes med 6-8 måneders fængsel, i retspraksis forhøjes til fængsel i 10-12 måneders fængsel. Det er hensigten, at forhøjelsen også skal slå igennem i sager om uagtsomt manddrab i forbindelse med overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1.

Der kan være skærpende omstændigheder, som gør, at forholdet skal bedømmes strengere end normalniveauet. En skærpende omstændighed kan f.eks. være, at gerningsmanden tidligere er straffet for spirituskørsel.

Det vil også være en skærpende omstændighed, hvis kørslen i sig selv er foregået på særlig hensynsløs måde. Som det fremgår af pkt. 2.3.2.1. i de almindelige bemærkninger, vil straffen i sådanne tilfælde, hvor der er tale om uagtsomt manddrab i forbindelse med spirituskørsel, og hvor

kørslen i sig selv er foregået på en særlig hensynsløs måde, i dag blive udmålt i niveauet omkring 1 års fængsel. Det forudsættes, at der i sager af denne karakter fremover fastsættes en straf, der er markant højere end de ovenfor angivne 10-12 måneder.

Endvidere forudsættes det, at straffen for uagtsomt manddrab uden spirituskørsel forhøjes fra det nuværende straffniveau på 3-4 måneders fængsel til 6-8 måneders fængsel, hvor kørslen i sig selv har karakter af at være særlig hensynsløs.”

Af de specielle bemærkninger til § 249 fremgår:

”Som nævnt i de almindelige bemærkninger under pkt. 2.3.3. tilsigter lovforslaget, at der i sager om uagtsom betydelig legemsbeskadigelse, der sker i forbindelse med spirituskørsel, overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1, eller særlig hensynsløs kørsel, som udgangspunkt skal ske en forhøjelse af straffen, der forholdsmæssigt svarer til den forhøjelse, der med lovforslaget er tilsigtet i sager om uagtsomt manddrab under samme forhold. Eksempelvis forudsættes det, at der i sager om betydelig legemsbeskadigelse ved spirituskørsel, som i dag straffes med 1-3 måneders fængsel, efter lovændringen skal straffes med omkring 2-5 måneders fængsel. ”

Endvidere findes i bilag 4 til lovforslaget en beskrivelse af det hidtidige straffniveau for overtrædelse af straffelovens bestemmelser om uagtsomt manddrab, grov uagtsom legemsbeskadigelse og forsætlig fareforvoldelse i færdselssager.

Ved lov nr. 218 af 31. marts 2004 skete en teknisk ændring af §§ 241, 1. pkt., og 249, 1. pkt., således at udtrykket ”skærpende” blev ændret til ”særligt skærpende”. Ændringen havde ingen betydning for straffen for overtrædelse af bestemmelserne.

Ved lov nr. 559 af 24. juni 2005 om ændring af straffeloven blev der med henblik på en skærpelse af straffen i straffelovens §§ 241 og 249 indsat et nyt 2. pkt., hvorefter det skal anses som en skærpende omstændighed, hvis forholdet er begået i forbindelse med spirituskørsel eller særlig hensynsløs kørsel.

Straffelovens § 241 om uagtsomt manddrab og § 249 om uagtsom betydelig legemsbeskadigelse er efter den seneste lovændring affattet således:

”§ 241. Den, som uagtsomt forvolder en andens død, straffes med bøde eller fængsel indtil 4 måneder eller under særligt skærpende omstændigheder med fængsel indtil 8 år. Er forholdet begået i forbindelse med spirituskørsel eller særlig hensynsløs kørsel, anses dette som en særlig skærpende omstændighed.”

”§ 249. Den, som uagtsomt tilføjer nogen betydelig skade på legeme eller helbred, straffes med bøde eller fængsel indtil 4 måneder eller under særligt skærpende omstændigheder med fængsel indtil 8 år. Er forholdet begået i forbindelse med spirituskørsel eller særlig hensynsløs kørsel, anses dette som en særlig skærpende omstændighed.”

Loven trådte i kraft den 26. juni 2005 og har virkning for forhold, der begås efter ikrafttrædelsen.

Om straffene i sager om uagtsomt manddrab og uagtsom betydelig legemsbeskadigelse i forbindelse med særligt hensynsløs kørsel fremgår følgende af forarbejderne til lovændringen i 2005 (lovforslagets bemærkninger pkt. 4.2.):

”Med lovforslaget forudsættes det, at der i retspraksis sker en forhøjelse af strafudmålingsniveauet i sager om uagtsomt manddrab (§ 241) i forbindelse med særligt hensynsløs kørsel, således at straffen for uagtsomt manddrab ved særligt hensynsløs kørsel, der i normaltilfældene i dag straffes med 6-8 måneders fængsel, forhøjes til fængsel i 10-12 måneder i normaltilfældene. Det svarer til straffen for uagtsomt manddrab, der sker i forbindelse med spirituskørsel. Herved sidestilles særligt hensynsløs kørsel med spirituskørsel i tilfælde, hvor kørslen resulterer i uagtsomt manddrab.

Fastsættelse af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige sagens omstændigheder, og det angivne straffniveau vil kunne fraviges i op- eller nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger andre skærpende eller formildende omstændigheder.

En skærpende omstændighed, som gør, at forholdet skal bedømmes strengere end normalniveauet, kan f.eks. være, at gerningsmanden tidligere er straffet for spirituskørsel eller særligt hensynsløs kørsel.

Det vil også kunne være en skærpende omstændighed, hvis gerningsmanden tidligere er straffet for anden risikobetonet kørsel, som har medført betinget eller ubetinget frakendelse af førerretten, og som har været udtryk for betydelig uansvarlighed som fører af et motorkøretøj. Navnlig kan der imidlertid være grund til at understrege, at det forudsættes, at tilfælde, hvor der i forbindelse med den særligt hensynsløse kørsel har foreligget en kombination af flere grove overtrædelser af færdselsloven, bedømmes strengt. Det kan f.eks. være tilfælde, hvor der er tale om betydelig uansvarlig kørsel over en længere strækning med både betydelige hastighedsoverskridelser og kørsel over for rødt lys eller kørsel venstre om helleanlæg i områder med mange trafikanter. I sådanne tilfælde bør der forekomme straffe, som ligger væsentligt over normalniveauet på de ovenfor angivne 10-12 måneders fængsel.

Det forudsættes, at forhøjelsen af strafudmålingsniveauet i sager om uagtsomt manddrab i forbindelse med særligt hensynsløs kørsel slår igennem i de tilfælde, der er omfattet af færdselslovens § 126, stk. 2, nr. 1, [nu § 126, stk. 1, nr. 4] om særligt hensynsløs kørsel. Det kan f.eks. være ved betydelige hastighedsovertrædelser, kørsel venstre om helleanlæg eller over for rødt lys i områder med mange fodgængere og andre trafikanter eller ved væddeløbskørsel. Om bestemmelsens anvendelsesområde henvises i øvrigt til det, der er anført ovenfor under pkt. 2.2.

Derimod bør den foreslåede forhøjelse af straffniveauet i sager om uagtsomt manddrab i forbindelse med særligt hensynsløs kørsel i overensstemmelse med det af Rigsadvokaten anførte ikke omfatte tilfælde, der alene er omfattet af færdselslovens § 126, stk. 1, nr. 1, [nu § 125, stk. 1, nr. 1] om kørsel under tilsidesættelse af væsentlige hensyn til færdselssikkerheden. Det hænger sammen med, at frakendelse af førerretten efter færdselslovens § 126, stk. 1, nr. 1, ikke – i modsætning til færdselslovens § 126, stk. 2, nr. 1 – forudsætter et særligt dadelværdigt subjektivt forhold. Bestemmelsen i færdselslovens § 126, stk. 1, nr. 1, omfatter således også f.eks. enkeltstående kørselsfejl, hvor der ikke sker en forsætlig eller uagtsom tilsidesættelse af færdselsreglerne. Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2.

Lovforslaget tilsigter endvidere en tilsvarende forholdsmeæssig forhøjelse i sager om uagtsom betydelig legemsbeskadigelse (§ 249), der sker i forbindelse med særligt hensynsløs kørsel. Det forudsættes således, at uagtsom betydelig legemsbeskadigelse ved særligt hensynsløs kørsel efter lovændringen i normaltilfældene skal straffes med omkring 2-5 måneders fængsel. Det svarer til straffen i normaltilfældene for uagtsom betydelig legemsbeskadigelse, der sker i forbindelse med spirituskørsel.

Ud over de ovenfor nævnte forhøjelser tilsigter forslaget ikke nogen forhøjelser af strafudmålingsniveauet i sager om overtrædelse af straffelovens § 241 og § 249.

Særligt om sager vedrørende straffelovens § 252 bemærkes, at den udmålingspraksis, som domstolene fremover på baggrund af lovforslaget vil fastlægge i forhold til sager omfattet af straffelovens § 241 og § 249, må forventes at få afsmittende betydning for domstolenes udmåling af straf i sager omfattet af straffelovens § 252, hvor der har foreligget forsætlig fareforvoldelse.”

Om lovændringen henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslaget (Retsinformation, lovforslag L 161, Folketinget 2004-05, 2. samling).

Endelig bemærkes, at der som bilag til lovforslaget findes en oversigt over domme i sager om uagtsomt manddrab efter straffelovens § 241 i forbindelse med spirituskørsel eller særlig hensynsløs kørsel. Denne oversigt er endvidere udsendt til politiet og anklagemyndigheden ved Rigsadvokaten Informerer nr. 21/2005.

2.2. Relevante bestemmelser i færdselsloven om frakendelse af førerretten

Reglerne om frakendelse af førerretten findes i færdselslovens § 125 og § 126. Færdselslovens § 125 omfatter forhold, som medfører betinget frakendelse, mens § 126 omhandler de forhold, der udløser ubetinget frakendelse.

For så vidt angår spirituskørsel følger det af § 125, stk. 1, nr. 7, at der skal ske betinget frakendelse af førerretten, hvis føreren har gjort sig skyldig i spirituskørsel, der ikke er omfattet af færdselslovens § 126, stk. 1, nr. 1, dvs. spirituskørsel med en promille i intervallet 0,51 – 1,20. Ubetinget frakendelse af førerretten som følge af spirituskørsel skal ske, hvis føreren har gjort sig skyldig i spirituskørsel med en alkoholkoncentration i blodet under eller efter kørslen over 1,20 promille, jf. § 126, stk. 1, nr. 1.

Af betydning for denne redegørelse er endvidere frakendelse efter færdselslovens § 126, stk. 1, nr. 4 (tidligere § 126, stk. 2, nr. 1), hvorefter frakendelse sker ubetinget, hvis motorkøretøj er ført på en særlig hensynsløs måde.

Anvendelsesområdet for § 126, stk. 1, nr. 4, om særlig hensynsløs kørsel svarer ifølge bemærkningerne til lov nr. 363 af 24. maj 2005 til den tidligere § 126, stk. 2, nr. 1, der er beskrevet således i forarbejderne til bestemmelsen (FT 1974-1975, 2. samling, tillæg A, sp. 1996-1997):

”Foruden tilfælde, hvor der foreligger forsætlig skadetilføjelse, f.eks. forsætlig påkørsel, skal ubetinget frakendelse ske, hvor føreren forsætlig har fremkaldt nærliggende fare for skadetilføjelse eller i øvrigt har kørt på en særlig hensynsløs måde. En sådan kørsel er karakteriseret ved, at føreren bevidst sætter sig ud over hensynet til andres sikkerhed. I modsætning til, hvad der er tilfældet med hensyn til anvendelsen af § 126, stk. 1, nr. 1, [nu § 125, stk. 1, nr. 1] stilles der således her altid krav om en kvalificeret form for tilregnelser. Bestemmelsen vil eksempelvis omfatte kørsel, der retter sig mod at forulempe eller bringe en anden trafikant i fare (chikanekørsel), hasarderet kørsel, f.eks. for at unddrage sig forfølgning, hård og pågående kørsel, der medfører konkret skadeforvoldelse eller farefremkaldelse, og som udføres med bevidsthed om, at den fører til forulempelse eller farefremkaldelse, samt grove former for kapkørsel, flokkørsel og lignende ”chokkørsel”. Bestemmelsen vil også omfatte kørsel med køretøjer uden eller med

meget betydelig nedsat bremse- eller styreevne eller andre mangler, der kan føre til nærliggende risiko for andre trafikanter, når risikoen har stået eller måttet stå føreren klart. I den foreslåede formulering ligger endvidere, at de følger, som kørslen har haft i form af personskade eller materiel skade, ikke kan tillægges betydning. Om kørslen resulterer i sådanne skader, vil ofte bero på tilfældige omstændigheder, som ikke har nogen virkelig sammenhæng med kørslens karakter. For så vidt angår personskade er forslaget på dette punkt næppe ganske overensstemmende med de hidtil anlagte synspunkter, idet man efter gældende praksis også i relation til frakendelsesspørgsmålet har lagt vægt på, om der er sket personskade af et sådant omfang, at der har været grundlag for at dømmes for uagtsomt manddrab efter straffelovens § 241 eller uagtsom legemsbeskadigelse efter straffelovens § 249. Man har imidlertid ikke fundet, at de hensyn til skadelidtes og omgivelsernes reaktion, som må antages at ligge bag denne praksis, bør tillægges afgørende betydning for valget mellem betinget og ubetinget frakendelse.”

Retsudvalget tilsluttede sig disse synspunkter med følgende bemærkninger (FT 1974-1975, 2. samling, tillæg B, sp. 966-967):

”Hvad angår grænsen mellem de betingede og ubetingede tilfælde af frakendelse efter det nye system, kan udvalget med hensyn til karakteriseringen af begrebet ”på særlig hensynsløs måde” tilslutte sig de eksempler på en sådan kørsel, der er anført i lovforslagets bemærkninger, herunder at der kan blive tale om ubetinget frakendelse ikke blot ved egentlig hasarderet kørsel, men også når en hård og pågående kørsel tillige er farlig for andre og føreren må have været klar over dette. F.eks. må den, der kører med betydelig hastighed og gentagne gange negligerer vejkryds og fodgængere i fodgængerovergange, eller som i tæt trafik gentagne gange overskrider fuldt optrukne spærrelinier, således at der herved opstår farlige situationer, som regel siges at have kørt på særlig hensynsløs måde. Det samme gælder som anført i lovforslagets bemærkninger den, der anvender et køretøj uden eller med meget betydelig nedsat bremse- eller styreevne eller andre mangler, der kan føre til nærliggende risiko for andre trafikanter, når risikoen har stået eller måttet stå føreren klart.”

Karakteristisk for den særlig hensynsløse kørsel er således, at føreren bevidst sætter sig ud over hensynet til andres sikkerhed.

I bestemmelsens forarbejder og i retspraksis synes navnlig følgende kriterier at være afgørende for, hvorvidt kørslen bedømmes som særlig hensynsløs, jf. § 126, stk. 1, nr. 4:

- førerens subjektive tilregnelser
- chikanekørsel
- hasarderet kørsel, f.eks. i forbindelse med flugt fra politiet
- hård og pågående kørsel, som bevidst medfører skade eller farefremkaldelse
- kørsel med et køretøj med væsentlig nedsat bremse- eller styreevne eller manglende lys
- betydelige hastighedsoverskridelser og manglende opmærksomhed i forbindelse med høj hastighed
- overskridelse af fuldt optrukne spærrelinier, hvorved der opstår farlige situationer
- væddeløbskørsel
- kørsel på fortov og cykelsti
- fremkørsel mod rødt lys i trafikerede kryds
- hasarderede overhalinger
- fortsat kørsel, selv om føreren har følt sig træt og derefter er faldet i søvn

- påkørsel af fodgængere i fodgængerfelt
- kørsel mod færdselsretningen på motorvej (spøgelsesbilister)

Hertil kommer de forhold, hvor der ved kørslen tillige realiseres en overtrædelse straffelovens § 252, stk. 1, om forsætlig hensynsløs fareforvoldelse. En sådan kørsel vil formentlig altid være omfattet af færdselslovens § 126, stk. 1, nr. 4.

For så vidt angår varigheden af førerretsfrakendelse fremgår det af færdselslovens § 128, stk. 1, at ubetinget frakendelse sker for et tidsrum af mellem 6 måneder og 10 år. I særlige tilfælde kan førerretten frakendes for bestandig, jf. § 128, stk. 3. Det følger endvidere af færdselslovens § 128, stk. 2, at ubetinget frakendelse af førerretten som følge af spirituskørsel sker for et tidsrum af mindst tre år.

3. Grundlaget for denne redegørelse

Som nævnt i afsnit I besluttede rigsadvokaturen efter drøftelse med Justitsministeriet efter lovændringen i 2005 og efter Højesterets dom i den såkaldte "Brønshøj-sag" at følge udviklingen i straffniveaue vedrørende sager om overtrædelse af straffeloven § 241 og § 249 i forbindelse med spirituskørsel eller særlig hensynsløs kørsel. Ved Rigsadvokaten Informerer nr. 2/2006 blev der derfor iværksat en indberetningsordning, hvorefter alle byretsdomme, hvor der er domfældt for overtrædelse af straffelovens § 241 og § 249 i forbindelse med spirituskørsel eller særlig hensynsløs kørsel, skulle forelægges for Rigsadvokaten. Endvidere skulle Rigsadvokaten underrettes om alle landsretsdomme, hvor der er domfældt for overtrædelse af straffelovens § 241 og § 249 i forbindelse med spirituskørsel eller særlig hensynsløs kørsel.

Indberetningen omfattede alle domme, dvs. både byrets- og landsretsafgørelser, der blev afsagt fra den 1. februar 2006 til udgangen af januar 2007, idet dog ankedomme, der er afsagt efter denne dato, skulle forelægges for rigsadvokaturen, hvis byretsdommen havde været forelagt.

4. Antallet af sager

Der er i medfør af indberetningsordningen indberettet 32 domme, hvor der i perioden fra den 1. februar 2006 til 1. februar 2007 er sket domfældelse for uagtsomt manddrab eller uagtsom betydelig legemsbeskadigelse i forbindelse med spirituskørsel eller særlig hensynsløs kørsel. Rigsadvokaturen har endvidere på baggrund af oplysninger i Kriminalregisteret fra politikredsene rekvireret syv domme, der ikke er indberettet.

Ankedomme afsagt af landsretterne efter udløbet af den nævnte periode indgår også i redegørelsen, såfremt byretsdommen har været forelagt i henhold til indberetningsordningen. Derudover er der i undersøgelsen medtaget tre byretsdomme, der er under anke til landsretten, og som endnu ikke er endeligt afgjorte.

Der indgår herefter i alt 39 domme i redegørelsen. I bilaget til denne redegørelse findes en mere udførlig beskrivelse af de enkelte sager, der er omfattet af undersøgelsen.

5. Sager om overtrædelse af straffelovens § 241 om uagtsomt manddrab

5.1. Indledning

Som det fremgår af bilaget til redegørelsen og af skemaet nedenfor, vedrører 24 domme overtrædelse af straffelovens § 241 i forbindelse med spirituskørsel eller særlig hensynsløs kørsel eller i forbindelse med spirituskørsel og særlig hensynsløs kørsel. Dommene fordeler sig som følger:

- 10 domme, hvor tiltalte er dømt for overtrædelse af straffelovens § 241 i forbindelse med særlig hensynsløs kørsel
- 10 domme, hvor tiltalte er dømt for overtrædelse af straffelovens § 241 i forbindelse med spirituskørsel
- 4 domme, hvor tiltalte er dømt for overtrædelse af straffelovens § 241 i forbindelse med spirituskørsel og særlig hensynsløs kørsel

Dommenes resultat er gengivet i skemaet nedenfor:

§ 241 i forbindelse med særlig hensynsløs kørsel	§ 241 i forbindelse med spirituskørsel	§ 241 i forbindelse med spirituskørsel og særlig hensynsløs kørsel
Dom 1 (fængsel i 8 måneder)	Dom 11 (fængsel i 6 måneder, heraf 4 måneder betinget)	Dom 21 (fængsel i 1 år)
Dom 2 - 3 - 4 (fængsel i 1 år)	Dom 12 (fængsel i 6 måneder)	Dom 22 (fængsel i 1 år og 6 måneder)
Dom 5 (fængsel i 1 år og 3 måneder)	Dom 13 (fængsel i 8 måneder, betinget)	Dom 23 - 24 (fængsel i 2 år og 6 måneder)
Dom 6 (fængsel i 1 år og 3 måneder - under anke)	Dom 14 (fængsel i 8 måneder, heraf 5 måneder betinget - under anke)	
Dom 7 - 8 (fængsel i 1 år og 6 måneder)	Dom 15 (fængsel i 8 måneder)	
Dom 9 (fængsel i 1 år og 9 måneder)	Dom 16 - 17 (fængsel i 1 år)	
Dom 10 (fængsel i 2 år og 3 måneder)	Dom 18 (fængsel i 1 år og 3 måneder)	
	Dom 19 (fængsel i 1 år og 6 måneder)	
	Dom 20 (fængsel i 2 år)	

5.2. Uagtsomt manddrab i forbindelse med særlig hensynsløs kørsel

Udgangspunktet for straffastsættelsen i sager om uagtsomt manddrab i forbindelse med særlig hensynsløs kørsel bør ifølge forarbejderne til lovændringen i 2005 af straffelovens § 241 være fængsel i 10 - 12 måneder mod tidligere fængsel i 6 - 8 måneder.

Som det fremgår af skemaet i afsnit 5.1., er straffen i de 10 domme, der vedrører denne situation, fastsat fra fængsel i 8 måneder til fængsel i 2 år og 3 måneder.

Strafudmålingen i dom 1 (fængsel i 8 måneder) ligger noget under det i forarbejderne fastsatte niveau på 10 - 12 måneder. Denne dom vedrører et tilfælde, hvor tiltalte med en hastighed på omkring 60 km/t, hvor hastighedsbegrænsningen var 30 km/t, havde kørt på en strand og mistede herredømmet over bilen, således at forsædepassageren i bilen afgik ved døden. Landsretten lagde i skærpende retning vægt på, at tiltalte førte bilen uden at have erhvervet kørekort, og at han kørte med en hastighed, der i hvert fald var ca. det dobbelte af det tilladte. I formildende retning lagde landsretten vægt på, at afdøde overlod kørslen til tiltalte, som han var klar over ikke havde erhvervet kørekort, og at afdøde undlod at anvende sikkerhedssele og i øvrigt accepterede, at der skete kørsel med væsentlig højere hastighed end tilladt.

Straffastsættelsen i landsretten er sket under henvisning til straffeskærpelsen ved lov nr. 559 af 24. juni 2005, men også under henvisning til de helt konkrete omstændigheder i sagen, herunder afdødes accept af risiko. Dette indikerer efter min opfattelse, at tiltaltes hensynsløse kørsel konkret af såvel by- som landsret på grund af den relativt lave hastighed og den omstændighed, at der ikke var fare for udenforstående, er vurderet til at være mindre alvorlig. Under hensyn hertil giver strafudmålingen mig ikke anledning til bemærkninger.

I dom 2, dom 3 og dom 4 (alle fængsel i 1 år) er straffen fastsat svarende til udgangspunktet i forarbejderne, og dommene giver mig ikke anledning til bemærkninger. Dom 6 (fængsel i 1 år og 3 måneder) er anket af den tiltalte med påstand om frifindelse samt anket af anklagemyndigheden til skærpelse, og der er derfor på nuværende tidspunkt ikke grundlag for at vurdere straffen i denne sag.

I dom 5 (fængsel i 1 år og 3 måneder), dom 7 og dom 8 (begge fængsel i 1 år og 6 måneder), dom 9 (fængsel i 1 år og 9 måneder) og dom 10 (fængsel i 2 år og 3 måneder) er straffen fastsat højere eller markant højere end udgangspunktet i forarbejderne.

I dom 5 (fængsel i 1 år og 3 måneder) havde tiltalte over en længere strækning kørt meget tæt på en forankørende bilist og derefter overhalet syv biler på én gang. Han kørte endvidere med en hastighed, der var væsentlig over den tilladte hastighed på 80 km/t, og mistede herredømmet over bilen, hvorefter han stødte frontalt sammen med en anden bil, hvis fører blev dræbt, ligesom en passager i tiltaltes bil afgik ved døden.

I dom 7 (fængsel i 1 og 6 måneder) er tiltalte tidligere straffet for vold og for hastighedsovertrædelser og var frataget førerretten på gerningstidspunktet som følge heraf. Derudover var der en dræbt og flere tilskadekomne, ligesom tiltalte tillige blev dømt for overtrædelse af straffelovens § 252. I dom 8 (fællesstraf af fængsel i 1 år og 6 måneder) var den tiltalte på gerningstidspunktet frataget førerretten betinget. To personer blev dræbt og to personer kom alvorligt til skade som følge af tiltaltes kørsel, og tiltalte blev i den forbindelse endvidere dømt for overtrædelse af straffelovens § 249.

I dom 9 (fængsel i 1 år og 9 måneder), der var en fællesstraf med en reststraf på 213 dage, var den tiltalte tidligere frataget førerretten for henholdsvis forsætlig påkørsel og spirituskørsel og dømt flere

gange for personfarlig kriminalitet, ligesom tiltalte havde kørt med en hastighed, der var næsten dobbelt så høj som den tilladte. I dom 10 (fængsel i 2 år og 3 måneder) var den tiltalte tidligere straffet for spirituskørsel og påkørte med meget høj hastighed to personer, der begge afgik ved døden.

Det er min vurdering, at der i dom 5, dom 7, dom 8, dom 9 og dom 10 foreligger sådanne skærpende omstændigheder - i form af flere dræbte og tilskadekomne eller tidligere straffe - at normalniveauet, som forudsat i forarbejderne til lovændringen i 2005, skal fraviges i opadgående retning. De fastsatte straffe i disse sager giver mig i øvrigt ikke anledning til bemærkninger.

For så vidt angår frakendelsestiden i sager om uagtsomt manddrab i forbindelse med særlig hensynsløs kørsel viser dommene, at frakendelsestiderne er fastsat fra 3 år til 10 år. I otte ud af de 10 domme, hvoraf den ene er under anke, er frakendelsestiden fastsat til 5 år. Dommene viser, at frakendelsestiden afhænger af omstændighederne ved tiltaltes kørsel og af, hvorvidt tiltalte tidligere er frakendt førerretten for overtrædelse af færdselsloven. Det kan i den forbindelse nævnes, at der i dom 9 er fastsat en frakendelsestid på 10 år, hvilket efter færdselslovens § 128, stk. 1, som udgangspunkt er den længste frakendelsestid. Det fremgår af denne dom, at tiltalte tidligere var straffet for forsætlig påkørsel af en person og spirituskørsel og frakendt førerretten ubetinget i to tilfælde som følge heraf. Frakendelsestiden i den aktuelle sag blev fastsat under henvisning til tiltaltes forstraffe og grovheden af tiltaltes kørsel.

5.3. Uagtsomt manddrab i forbindelse med spirituskørsel

Udgangspunktet for straffastsættelsen i sager om uagtsomt manddrab i forbindelse med spirituskørsel bør ifølge forarbejderne til ændringen i 2002 af straffelovens § 241 være fængsel i 10 - 12 måneder mod tidligere fængsel i 6 - 8 måneder.

Som det fremgår af skemaet i afsnit 5.1., er straffene i de ti domme fastsat fra fængsel i 6 måneder til fængsel i 2 år.

Dom 11 (fængsel i 6 måneder, hvoraf 4 måneder blev gjort betinget) og dom 12 (fængsel i 6 måneder) ligger væsentligt under det forudsatte straffniveau, mens dom 13 (fængsel i 8 måneder, betinget), dom 14 (fængsel i 8 måneder, heraf 5 måneder betinget) og dom 15 (fængsel i 8 måneder) ligger under det forudsatte niveau.

I dom 11 (fængsel i 6 måneder, hvoraf 4 måneder blev gjort betinget) kørte tiltalte med en alkoholpromille på 0,85 ad en mørk landevej med en efter forholdene for høj hastighed og mistede i en venstresvingskurve herredømmet over bilen, hvorved en passager blev dræbt. Den dræbte var tiltaltes samlever, og de havde sammen en søn på 6 år. Ved straffastsættelsen lagde retten vægt på, at vejforholdene var lumske, at tiltaltes promille var behersket, og at afdøde var tiltaltes mangeårige samlever og mor til tiltaltes og afdødes fællesbarn. På baggrund af de familiemæssige forhold mellem tiltalte og afdøde har jeg ikke bemærkninger til dommen, som ligeledes ikke blev anket af anklagemyndigheden.

Dom 12 (fængsel i 6 måneder) vedrører et tilfælde, hvor tiltalte kørte med alkoholpromille på 0,54 og en hastighed på ca. 99 km/t, hvor hastighedsbegrænsningen var 80 km/t. Bilen var monteret med et reservedæk, der ikke var beregnet til kørsel med mere end 80 km/t. Trods en modkørende bilist og selv om føret var vådt, foretog han overhaling af en personbil, således at han mistede herredømmet over bilen og ramte en personbil, hvis fører afgik ved døden. Byretten henviste til straffskærpelsen ved lov nr. 380 af 6. juni 2002, men begrundede ikke straffastsættelsen nærmere. Sagen blev ikke forelagt for statsadvokaturen og rigsadvokaturen inden ankefristens udløb. Den meget lave promille kan begrundes en straf, der ligger under normalniveauet, men efter min opfattelse næppe i en størrelsesorden som i denne sag, og dommen burde formentlig være anket.

I dom 14 (fængsel i 8 måneder, heraf 5 måneder betinget) påkørte tiltalte med en promille på 0,63 i lastbil under et venstresving i et lysreguleret kryds en modkørende bilist, der skulle lige ud. To personer i den modkørende bil blev dræbt, og en kom alvorligt til skade. Ved straffastsættelsen lagde byretten vægt på, at tiltalte var spirituspåvirket, og at den modkørende bilist kørte med en hastighed af 100 - 112 km/t. Dommen er anket af anklagemyndigheden til skærpelse, og der er derfor ikke på nuværende tidspunkt grundlag for at vurdere straffen.

I dom 13 (fængsel i 8 måneder betinget) og dom 15 (fængsel i 8 måneder) forelå der efter min vurdering sådanne formildende omstændigheder, at det forekommer naturligt, at domstolene i nedadgående retning har fraveget de strafniveauer, der er angivet i lovforslagets bemærkninger, og strafudmålingen giver mig derfor ikke anledning til bemærkninger. I dom 13 lagde byretten ved straffastsættelsen således vægt på tiltaltes lave promille på 0,55 og tiltaltes alder (75 år). Tiltalte var endvidere ustraffet og kom selv alvorligt til skade ved uheldet. I dom 15 begrundede landsretten straffen med, at der forelå en ikke ubetydelig egen skyld hos afdøde, der var motorcyklist og havde en alkoholpromille på 1,70, ligesom det blev lagt til grund, at denne inden uheldet havde kørt ganske betydeligt for stærkt.

I dom 16 og dom 17 (begge fængsel i 1 år), dom 18 (fængsel i 1 år og 3 måneder), dom 19 (fængsel i 1 år og 6 måneder) og dom 20 (fællesstraf af fængsel i 2 år) er straffene fastsat i overensstemmelse med udgangspunktet i forarbejderne til lovændringen i 2002 eller højere.

Dom 18 ligger over normalniveauet, dom 19 ligger noget over, mens dom 20 ligger væsentligt over normalniveauet på 10-12 måneder.

Dom 18 (fængsel i 1 år og 3 måneder) vedrører et tilfælde, hvor tiltalte, der tidligere var straffet for spirituskørsel, med en alkoholpromille på 1,45 i en højresvingsskurve ikke afpassede hastigheden efter forholdene, hvilket medførte, at han i modsatte vejbane frontalt påkørte en modkørende bilist, hvis fører afgik ved døden. Ved strafudmålingen lagde byretten vægt på, at tiltalte tidligere var straffet for spirituskørsel.

I dom 19 (fængsel i 1 år og 6 måneder) havde tiltalte med en promille på 1,02 ført en bil med trailer med for høj hastighed, hvilket medførte, at han mistede herredømmet over bilen og påkørte en bil, hvis fører og en passager afgik ved døden.

Dom 20 (fællesstraf af fængsel i 2 år) vedrører et tilfælde, hvor tiltalte, der tidligere var straffet fem gange for spirituskørsel og ni gange for kørsel i frakendelsestiden, og på gerningstidspunktet var frakendt førerretten for bestandig, i modsatte vejbane påkørte en knallertfører, som afgik ved døden. Han efterlod endvidere knallertkøreren uden at tilkalde hjælp. På grund af de mange forstraffe foreligger der sådanne skærpende omstændigheder, at forholdet efter forarbejderne til lovændringen i 2002 skal bedømmes væsentligt strengere end normalniveauet på 10 - 12 måneder.

Straffene i dom 18, dom 19 og dom 20 er således forhøjet i overensstemmelse med tilkendegivelserne i forarbejderne som følge af konkrete skærpende omstændigheder. Strafudmålingen i de nævnte domme giver mig i øvrigt ikke anledning til bemærkninger.

For så vidt angår frakendelsestiden i sager om uagtsomt manddrab i forbindelse med spirituskørsel viser dommene, at der er fastsat ubetinget frakendelse fra 3 år til frakendelse for bestandig. I et tilfælde er frakendelsen gjort betinget, og i et tilfælde er der pålagt et kørselsforbud, der træder i stedet for en betinget frakendelse af førerretten for førstegangserhververe af førerret. I syv domme er frakendelsestiden fastsat til 5 år eller derover. Frakendelsestiden varierer således bl.a. afhængig af alkoholpromillen og tiltaltes forstraffe.

5.4. Uagtsomt manddrab i forbindelse spirituskørsel og særlig hensynsløs kørsel

Udgangspunktet for straffastsættelsen i sager om uagtsomt manddrab i forbindelse med både spirituskørsel og særlig hensynsløs kørsel bør ifølge forarbejderne til skærpelsen af straffen for straffelovens § 241 og § 249 fra 2002 og 2005 være markant højere end fængsel i 10 - 12 måneder. Forarbejderne indeholder ikke herudover nærmere angivelser af strafniveauet i disse tilfælde.

Som det fremgår af skemaet i afsnit 5.1., varierer straffene i de fire domme, der indgår i undersøgelsen, fra fængsel i 1 år til fængsel i 2 år og 6 måneder.

Dom 22 (fængsel i 1 år og 6 måneder), dom 23 og dom 24 (begge fængsel i 2 år og 6 måneder) svarer efter min opfattelse til forudsætningerne i forarbejderne om et strafniveau, der markant overstiger normalniveauet på 10-12 måneder, og strafudmålingen giver mig derfor ikke anledning til bemærkninger.

Strafudmålingen i dom 21 (fængsel i 1 år) ligger under det forudsatte niveau. I denne sag kørte tiltalte med en promille på 1,10 uden at afpasse hastigheden efter forholdene, herunder vejens bredde og forløb, hvorved han mistede herredømmet over bilen, der forulykkede, således at en passager, der var tiltaltes kammerat, afgik ved døden. Tiltalte var tidligere straffet for promillekørsel, ligesom han efter byrettens dom, og inden landsretten afsagde dom i sagen, var blevet straffet for spirituskørsel. Tiltalte blev i sagen endvidere dømt for kørsel uden kørekort, idet førerretten på gerningstidspunktet var administrativt inddraget som følge af den forudliggende sag om spirituskørsel. Straffen blev fastsat som en tillægsstraf til den tidligere byretsdom.

Under hensyn til, at tiltalte tidligere var straffet for promillekørsel, forekommer dommen mild. Det taler dog i formildende retning, at den dræbte var tiltaltes kammerat, hvilket kan føre til strafnedsættelse. Rigsadvokaturen modtog først dommen efter udløbet af fristen for en eventuel ansøgning om anketilladelse, men det ville i øvrigt ikke være aktuelt at søge om 3. instansbevilling på grund af sagens atypiske karakter.

For så vidt angår frakendelsestiden i sager om uagtsomt manddrab i forbindelse med spirituskørsel og særlig hensynsløs kørsel viser dommene, at der er fastsat ubetinget frakendelse fra 5 år til 8 år. Frakendelsestidens længde afhænger i disse sager af grovheden af tiltaltes kørsel og promillens størrelse.

5.5. Sammenfatning

Der foreligger 24 domme om uagtsomt manddrab i forbindelse med særlig hensynsløs kørsel eller spirituskørsel. Heraf er 11 ankedomme. De resterende 13 domme er byretsdomme, hvoraf to domme er under anke. I ni af de 11 ankedomme er byrettens strafudmåling blev skærpet af landsretten, og i de sidste to domme er straffen i et tilfælde blevet stadfæstet og i et tilfælde blevet formildet.

I undersøgelsen er indgået 10 domme, heraf er en dom under anke, der vedrører overtrædelse af straffelovens § 241 i forbindelse med særlig hensynsløs kørsel. Strafniveauet i de ni afsluttede sager følger den strafposition, der er forudsat i forarbejderne til lovændringen i 2005.

Ti domme vedrører overtrædelse af straffelovens § 241 i forbindelse med spirituskørsel. Heraf er en dom under anke. Det er min vurdering, at straffniveauet i almindelighed i de øvrige domme er som forudsat i forarbejderne til lovændringerne i 2002 med 10 - 12 måneders fængsel i normalt tilfældene og en højere eller lavere strafposition i de tilfælde, hvor der foreligger konkrete omstændigheder, som kan tilsige en fravigelse af normalniveauet. Det er således tilfældet i dom 11, dom 13 og dom 15, hvor der foreligger sådanne konkrete og formildende omstændigheder, at det ikke giver mig anledning til bemærkninger, at straffene er fastsat under normalniveauet.

I fire domme er tiltalte dømt for overtrædelse af straffelovens § 241 i forbindelse med både spirituskørsel og særlig hensynsløs kørsel. Også i disse sager er det min vurdering, at straffene i almindelighed er fastsat i overensstemmelse med intentionerne i forarbejderne til lovændringerne i 2002 og 2005, således at der er fastsat en markant højere straf end normalstraffen på 10 - 12 måneder.

6. Sager om overtrædelse af straffelovens § 249 om uagtsom betydelig legemsbeskadigelse

6.1. Indledning

Som det fremgår af bilaget til redegørelsen og af skemaet nedenfor, vedrører 15 domme overtrædelse af straffelovens § 249 i forbindelse med spirituskørsel eller i forbindelse med særlig hensynsløs kørsel eller i forbindelse med spirituskørsel og særlig hensynsløs kørsel. Dommene fordeler sig som følger:

- 1 dom, hvor tiltalte er dømt for overtrædelse af straffelovens § 249 i forbindelse med særlig hensynsløs kørsel
- 11 domme, hvor tiltalte er dømt for overtrædelse af straffelovens § 249 i forbindelse med spirituskørsel
- 3 domme, hvor tiltalte er dømt for overtrædelse af straffelovens § 249 i forbindelse med spirituskørsel og særlig hensynsløs kørsel

Dommenes resultat er gengivet i skemaet nedenfor:

§ 249 i forbindelse med særlig hensynsløs kørsel	§ 249 i forbindelse med spirituskørsel	§ 249 i forbindelse med spirituskørsel og særlig hensynsløs kørsel
Dom 25 (fængsel i 8 måneder)	Dom 26 (10 dagbøder á 750 kr.) Dom 27 (fængsel i 30 dage, betinget + bøde på 3.000 kr.) Dom 28 (fængsel i 50 dage + bøde på 9.000 kr.) Dom 29 (fængsel i 60 dage) Dom 30 (fængsel i 60 dage + bøde på 1.000 kr.) Dom 31 (fængsel i 60 dage + bøde på 4.500 kr.) Dom 32 (fængsel i 3 måneder - under anke) Dom 33 (fængsel i 3 måneder) Dom 34 (fængsel i 3 måneder + bøde på 10.000 kr.) Dom 35 (fængsel i 4 måneder) Dom 36 (fængsel i 5 måneder + bøde på 15.500 kr.)	Dom 37 - 38 (fængsel i 8 måneder) Dom 39 (fængsel i 10 måneder)

6.2. Uagtsom betydelig legemsbeskadigelse i forbindelse med særlig hensynsløs kørsel

Udgangspunktet for straffastsættelsen i sager om uagtsom betydelig legemsbeskadigelse i forbindelse med særlig hensynsløs kørsel bør ifølge forarbejderne til lovændringen i 2005 være fængsel i 2 - 5 måneder.

Der foreligger kun en dom (dom 25), hvor tiltalte er dømt for overtrædelse af straffelovens § 249 i forbindelse med særlig hensynsløs kørsel. Tiltalte, der tidligere var straffet bl.a. for brugstyveri og spirituskørsel og frakendt førerretten i to tilfælde senest i 2005, blev endvidere dømt for overtrædelse af straffelovens § 252 og overtrædelse af færdselslovens § 9. Med en hastighed, der væsentligt overskred den tilladte hastighed på 50 km/t, kørte tiltalte ind i et kryds for rødt lys og påkørte en bil, der

var på vej over krydset for grønt, hvorved føreren af bilen pådrog sig alvorlige skader. Tiltalte blev endvidere straffet for overtrædelse af flere bestemmelser i færdselsloven og straffeloven, herunder kørsel uden kørekort, kørsel i frakendelsestiden, spirituskørsel, brugstyveri af personbil, tyverier og en overtrædelse af straffelovens § 164 (urigtigt oplyst anden persons navn). Tiltalte havde aldrig erhvervet kørekort.

Strafudmålingen på fængsel i 8 måneder ligger over normalniveauet. Tiltalte er ved dommen dømt for en række andre forhold end overtrædelse af straffelovens § 249, og det er derfor vanskeligt at vurdere, hvilken straf der er udmålt som følge af denne overtrædelse. Dommen har i øvrigt ikke i indberetningsperioden været forelagt for rigsadvokaturen, og er en af de sager, som Rigsadvokaten via Kriminalregisteret har indhentet til brug for undersøgelsen. Da dommen vedrører en række overtrædelser af straffeloven og færdselsloven, kan det ikke afvises, at der ved en anke til landsretten ville være udmålt en strengere straf.

Frakendelsestiden i dom 25 blev fastsat til 10 års frakendelse, hvilket skyldes bl.a. kørselens karakter og tiltaltes forstraffe, herunder tidligere frakendelser.

6.3. Uagtsom betydelig legemsbeskadigelse i forbindelse med spirituskørsel

Udgangspunktet for straffastsættelsen i sager om uagtsom betydelig legemsbeskadigelse i forbindelse med spirituskørsel bør ifølge forarbejderne til lovændringen i 2002 være fængsel i 2 - 5 måneder mod tidligere 1 - 3 måneders fængsel.

Som det fremgår af skemaet i afsnit 6.1., foreligger der 11 domme, hvor tiltalte er dømt for overtrædelse af straffelovens § 249 i forbindelse med spirituskørsel. Straffene varierer fra dagbøder til fængsel i 5 måneder.

Dom 26 (10 dagbøder á 750 kr.), dom 27 (fængsel i 30 dage betinget og bøde) og dom 28 (fængsel i 50 dage og bøde) ligger under det i forarbejderne forudsatte strafniveau. Dom 26 og dom 28 har ved en fejl ikke i indberetningsperioden været forelagt for rigsadvokaturen. Straffene svarer ikke til det i forarbejderne angivne, og begge domme burde være anket af anklagemyndigheden med påstand om skærpelse.

I dom 27 (fængsel i 30 dage betinget og bøde) kørte tiltalte, der på gerningstidspunktet var 18 år gammel, med en promille på 0,57 og en hastighed, der meget betydeligt oversteg den højst tilladte hastighed på 80 km/t. I forbindelse med, at han foretog en kraftig blokadeopbremsning, mistede han herredømmet over bilen, hvorved en passager, der sad på bilens bagsæde, fik brud på håndled og overrevet bagerste korsbånd i knæet. Landsretten lagde ved strafudmålingen vægt på promillens størrelse, tiltaltes gode personlige forhold, hans unge alder på gerningstidspunktet og den tid, der var forløbet fra gerningstidspunktet, til sagen blev afgjort (over 2 år), og fandt det forsvarligt undtagelsesvist at gøre dommen betinget. Henset til de konkrete omstændigheder, som efter almindelige strafudmålingsprincipper kan begrunde en mildere straf, herunder den forholdsvis begrænsede skade på passa-

geren, og navnlig under hensyn til den tid, der var forløbet i sagen, fandt rigsadvokaturen ikke grundlag for at ansøge om anketilladelse til Højesteret.

I dom 29 (fængsel i 60 dage), dom 30 og dom 31 (begge fængsel i 60 dage samt bøde), dom 32 og 33 (begge fængsel i 3 måneder), dom 34 (fængsel i 3 måneder samt bøde), dom 35 (fængsel i 4 måneder) og dom 36 (fællesstraf af fængsel i 5 måneder samt bøde) er straffene fastsat inden for det normalniveau på fængsel i 2 - 5 måneder, som er forudsat i forarbejderne.

Dom 32 er anket til landsretten, og der er derfor ikke grundlag for på nuværende tidspunkt at vurdere straffen, og alene dom 34 og dom 36 giver anledning til bemærkninger vedrørende straffens udmåling.

I dom 34 (fængsel i 3 måneder samt bøde) kørte tiltalte med en promille på 1,34, og under en overhaling på en motorvej mistede han herredømmet over bilen, hvorved to passagerer pådrog sig alvorlige skader. Det kan ikke afvises, at de to tilskadekomne passagerer var bekendt med, at tiltalte var spirituspåvirket, og dermed havde accepteret risikoen ved kørslen. Da dette forhold kan begrunde en lavere straf, fandt rigsadvokaturen ikke grundlag for at anke dommen til landsretten.

Dom 36 (fællesstraf af fængsel i 5 måneder) vedrørte en tiltalt, som med en promille på 1,86 påkørte en modkørende og herefter forlod uheldsstedet uden at tilkalde hjælp. Dommen har ikke i indberetningsperioden været forelagt for statsadvokaten og rigsadvokaturen. Henset til tiltaltes forstraffe, antallet af forhold til samtidig pådømmelse, og til at der var tale om en fællesstraf, burde dommen efter rigsadvokaturens opfattelse være anket til skærpelse.

For så vidt angår frakendelsestiden i sager om uagtsom betydelig legemsbeskadigelse i forbindelse med spirituskørsel viser dommene, at der er fastsat ubetinget frakendelse fra 1 år til frakendelse for bestandig. I et tilfælde er frakendelsen gjort betinget, og i et tilfælde er der fastsat kørselsforbud, som træder i stedet for en betinget frakendelse for førstegangserhververe. I tre ud af 11 domme er frakendelsen fastsat til 3 år, hvilket er den korteste ubetingede frakendelsestid ved spirituskørsel. Frakendelsestidens længde afhænger i disse sager af tiltaltes promille og forstraffe.

6.4. Uagtsom betydelig legemsbeskadigelse i forbindelse med spirituskørsel og særlig hensynsløs kørsel

Strafniveauet i sager om uagtsom betydelig legemsbeskadigelse i forbindelse med spirituskørsel og særlig hensynsløs kørsel bør ifølge forarbejderne til ændringerne i 2002 og 2005 være markant højere end fængsel i 2 - 5 måneder. Forarbejderne indeholder ikke herudover nærmere angivelser af straffniveauet i disse tilfælde.

I de tre indberettede domme - dom 37 og dom 38 (begge fængsel 8 måneder) og dom 39 (fængsel i 10 måneder) - er straffene i overensstemmelse med forarbejderne til lovændringerne i 2002 og 2005 fastsat markant over niveauet på fængsel i 2 - 5 måneder. Dommene giver mig i øvrigt ikke anledning til bemærkninger.

For så vidt angår frakendelsestiden i sager om uagtsomt betydelig legemsbeskadigelse i forbindelse med spirituskørsel og særlig hensynsløs kørsel viser dommene, at der er fastsat ubetinget frakendelse i 4 eller 5 år, således at frakendelsestiden i to ud af tre sager er fastsat til 5 år.

6.5. Sammenfatning

Der foreligger i alt 15 domme om uagtsom betydelig legemsbeskadigelse i forbindelse med særlig hensynsløs kørsel eller spirituskørsel. Heraf er tre ankedomme. De resterende 12 domme er byretsdomme, hvoraf en er under anke.

I to af de tre ankedomme er straffen blevet skærpet af landsretten, mens der i den sidste dom skete formildelse af straffen i landsretten.

Én dom vedrører overtrædelse af straffelovens § 249 i forbindelse med særlig hensynsløs kørsel. Straffen er i denne sag fastsat over normalniveauet, men da dommen vedrører flere overtrædelser af straffeloven og færdselsloven, er straffen for overtrædelse af straffelovens § 249 vanskelig at vurdere.

11 domme vedrører overtrædelse af straffelovens § 249 i forbindelse med spirituskørsel, heraf er én dom under anke. I den overvejende del af de 10 afsluttede sager er straffene fastsat i overensstemmelse med intentionerne ved lovændringen i 2002. Der foreligger dog tre domme, som ved en fejl ikke er blevet forelagt for rigsadvokaturen og statsadvokaterne, inden ankefristens udløb. I disse domme er straffen efter min vurdering ikke fastsat i overensstemmelse med intentionerne i forarbejderne, således at dommene burde være anket.

I tre domme er tiltalte dømt for overtrædelse af straffelovens § 249 i forbindelse med spirituskørsel og særlig hensynsløs kørsel. Det er min vurdering, at strafudmålingen svarer til forudsætningerne i forarbejderne om fastsættelse af en straf i disse tilfælde, der markant overstiger normalniveauet.

7. Samlet vurdering og konklusion

Undersøgelsen af domme i sager om overtrædelse af straffelovens § 241 og § 249 i forbindelse med særlig hensynsløs kørsel eller spirituskørsel omfatter 39 domme, heraf tre domme under anke. 14 af de 39 domme er afsagt af landsretterne, mens de øvrige sager er byretsdomme.

Som det fremgår ovenfor i afsnit 5 og 6, viser strafudmålingen i både byrets- og landsrettdomme, at domstolene generelt følger de tilkendegivelser om strafniveauet, der blev udtrykt ved lovændringerne i 2002 og 2005.

Endvidere fremgår det, at domstolene ved strafudmålingen i forhold til udgangspunktet graduerer straffene i lyset af de konkrete omstændigheder, der foreligger i de enkelte sager. Foreligger der skærpende omstændigheder, har dette givet sig tydeligt udslag ved strafudmålingen, og der foreligger såle-

des adskillige domme med straffe, der væsentligt overstiger normalniveauet. Der tages også hensyn til formildende omstændigheder, f.eks. en meget lav promille, egen skyld hos modparten, passagerers accept af risikobetonet kørsel eller nærtståendes død.

Dette harmonerer med forarbejderne til lovændringerne, hvorefter straffastsættelsen fortsat beror på domstolenes konkrete vurdering i de enkelte tilfælde af samtlige sagens omstændigheder, og hvorefter de angivne straffniveauer vil kunne fraviges i op- eller nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder.

Den omstændighed, at der foreligger enkelte domme, hvor straffen afviger fra det forudsatte niveau, uden at der i dommen er nævnt konkrete formildende omstændigheder som begrundelse herfor, ændrer efter min opfattelse ikke ved, at domstolenes praksis viser en klar linje, der svarer til de strafpositioner, der er angivet ved lovændringerne.

Jeg finder herefter, at strafskærpelserne ved lovændringerne i 2002 og 2005 er slået igennem i praksis, og det er min opfattelse, at den klare linje, der er lagt ved dommene i den foreliggende undersøgelse, også fremover må forventes fulgt af domstolene.